

JULKISEN ALAN U N I O N I

22.5.2018

**Eduskunta
Hallintovaliokunta**

HE 35/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

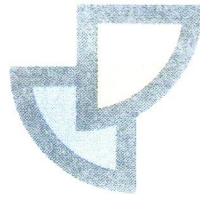
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jytyn ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n muodostama neuvottelujärjestö Julkisen alan unioni JAU ry kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä asiantuntijana alueiden kehittämiseen ja kasvupalveluihin sekä siihen liittyvien lakien valmisteluun.

Henkilöstövaikutukset

Lakiesityksestä ilmenee, että uudistuksella olisi merkittäviä vaikutuksia työntekijöiden arkeen ja asemaan. Kaikkia vaikutuksia ei pystytä kuitenkaan lakiehdotuksen mukaan arvioimaan, koska markkinatilanne ja mahdollisesti tulevien maakuntien tekemät ratkaisut eivät ole arvioitavissa lain valmisteluvaiheessa. Lakiesityksestä selviää kuitenkin, että julkisella sektorilla työskennelleen työntekijän työnantajana ei olisi välttämättä jatkossa julkinen sektori. Uudistuksen työllisyysvaikutukset voivat olla jopa negatiivia.

JAU ry esittää henkilöstölle työsuhteen irtisanomissuojaa, joka olisi voimassa vuoteen 2025 saakka. Se toimii kannustimena maakunnissa tarvittavan työvoiman varmistamisessa. Kyseinen irtisanomissuoja edistää työntekijöiden valmiuksia sopeutua muutokseen ja luo turvallisuutta työelämään.

JAU ry:n mielestä henkilöstön sitouttamiseen ja siirtymiseen työstä työhön on hyvä luoda julkisen sektorin yhtenäistyömarkkinat siirtymäajaksi vuoteen 2025 asti. Tällä turvataan osaavan työvoiman saatavuus ja laadukas palvelutoiminta. Samalla ehkäistään työttömyysasteen nousu. Tarvitaan myös työttömyysuhan alla olevia työntekijöitä koskeva muutosturvaohjelma, jolla pidetään huoli henkilöstön siirtymisestä työstä työhön. Muutoksen toimeenpanija on valtio lainsäädäntömuutoksen kautta, joten siksi se on luonteva taho organisoimaan ja rahoittamaan ohjelmaa. Hallituksen on varattava muutosturvaohjelmalle tarvittava rahoitus. Ohjelma koskee kaikkia julkisen sektorin työnantajia, joiden työntekijöitä on irtisanomisuhan alla. Ohjelma valmistellaan työmarkkinaosapuolten ja valtion kanssa.

JULKISEN ALAN U N I O N I

JAU ry muistuttaa, että maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluissa on koko ajan valmistelijoiden/ministeriöiden virkamiesten ja lakiluonnosten osalta tähdennetty, että julkisen sektorin ns. lisäeläke-edut säilyvät kaikilla, joiden työnantaja vaihtuu em. uudistuksen johdosta. Kirjaus, jonka mukaan kunnista, kuntayhtymien tai valtion palveluksesta yhtiöön siirtyvien lisäeläkkeen maksamisen edellytyksenä olisi, että siirtyneen henkilön palvelussuhde tulisi jatkua yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka siinä yhtiössä, johon henkilö on siirtynyt, ei ole linjassa sen kanssa, mitä valmistelussa on todettu lisäeläkkeiden osalta. Lisäeläketurvan on jatkuttava mahdollisista työnantajavaihdoksista huolimatta.

Palkkaharmonisoinnin osalta JAU ry toteaa, että KT ja kunnan pääsopijajärjestöt ovat osapuolia, jotka tulevat neuvottelemaan palkkaharmonisoinnista.

Palvelujen kehittäminen ja uudistaminen

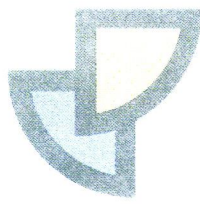
Lakiesityksestä ilmenee, että nykyiset palvelut eivät siirry valtiolta maakunnille sellaisinaan, vaan samalla uudistetaan palvelujen sisältöä ja niiden tuottamisen tapaa. Maakunnat pääsisivät itse vaikuttamaan, millaisia palveluja ne alueellaan tarjoavat.

JAU ry:n toteaa, että toimintojen edelleen kehittäminen kannattaa, ja kehittämistyössä pitää mahdollistaa työntekijöiden osallistuminen. Työllisyyspalvelujen kehittäminen edellyttää myös asiakastietojärjestelmien kehittämistä unohtamatta tietosuojaa. JAU ry kuitenkin esittää huolensa toimintojen laajamittaisesta uudistamisesta, koska tiedossa ei ole, millaiset kokonaisvaikutukset palvelujen sisällön ja tuottamistavan uudistamisella on. On kyseenalaista uudistaa palveluja, jotka toimivat.

Palvelujen tuottaminen

Kasvupalvelut ollaan viemässä laaja-alaisesti markkinoille. Työllisyyspalveluissa on kuitenkin paljon julkista vallankäyttöä sisältäviä tehtäviä, kuten esimerkiksi tukiin tai korvauksiin liittyvien päätöksien tekemistä.

JAU ry ei kannata julkisten palvelujen muuttamista markkinaehtoisiksi. Siitä seuraa myös kustannuksia, joihin ei ole osattu varautua. JAU ry:n mielestä julkisen sektorin tulee olla keskeisessä asemassa, jota yksityiset toimijat ja kolmannen sektorin toimijat voivat täydentää.

JULKISEN ALAN U N I O N I

JAU ry ei kannata palvelujen yhtiöittämisvelvollisuutta. JAU ry:n näkemyksen mukaan maakunnat eivät toimi kilpailulla markkinoilla, koska niiden vastuulla oleviin tehtäviin kuuluu kasvupalvelujen viranomaistehtäviä. Viranomaistehtävät tulee jatkossakin olla julkisen sektorin toimijoiden vastuulla. Lisäksi JAU ry ei kannata kuntiin kohdistuvaa pakkoyhtiöittämistä.

Allianssimalli

Lakiesityksessä tuodaan esille mahdollisuus allianssimalliin, joka ei kuitenkaan poista maakunnan järjestämisvastuuta. Maakunnilla on mahdollisuus kilpailuttaa mahdollisia kumppaneita, joiden kanssa sovittaisiin kasvupalveluallianssiin liittyvästä yhteisestä sopimuksesta. Sopimuksen osapuolet vastaisivat sopimukseen liittyvien palvelujen suunnittelusta ja toteuttamisesta yhdessä, jakaen toiminnasta tulevat hyödyt ja riskit.

Lakiesityksessä kuitenkin korostetaan palvelujen tuottajien välistä kilpailua, jonka oletetaan parantavan palvelujen vaikuttavuutta. Toisaalta maakunnilla olisi mahdollisuus hyväksyä kaikki edellytykset täyttävät palvelujen tuottajat, jotka sitoutuvat asetettujen ehtojen ja sopimuksen mukaiseen palvelujen tuottamiseen.

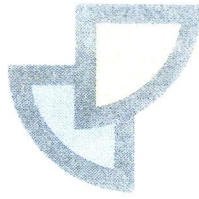
JAU ry:n mielestä allianssimallin soveltuvuus kasvupalveluihin jää lakiesityksen perusteella epäselväksi. Sen soveltuvuutta on tarpeen arvioida edelleen. JAU ry ei pidä hyvänä tilannetta, jossa allianssi johtaisi pienten tai keskisuurten palvelujen tuottajien karsiutumiseen ja toimintojen keskittymiseen vain kilpailutuksessa pärjänneille tahoille.

JAU ry esittää huolensa lakiesityksen kirjauksesta, jossa todetaan minimipalveluvalikoimasta säätämisestä. Riskinä on, että työttömät eivät saa tarvitsemiansa palveluja.

JAU ry myös toteaa, että kasvupalveluihin esitetyn valinnanvapauden toteutumista olisi pitänyt arvioida perusteellisemmin ennen kuin siitä säädetään laki. Huolena on, että valinnanvapaus ei tule toteutumaan käytännössä joko asiakkaan tilanteen vuoksi tai palvelujen tuottajien rajallisten resurssien vuoksi. Valinnanvapauden toteutumisessa tulisi myös olemaan valtakunnallisesti arvioituna alueellisia eroja.

Palvelujen rahoitus

Lain tarkoituksena on siirtää maakuntien vastuulle työllisyyspalveluja, joiden rahoitus on yleiskatteellista valtionosuutta.

JULKISEN ALAN U N I O N I

Kuten lakiesityksestä kohdasta 4.1.2. ilmenee, että sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoitustarve voi rajoittaa kasvupalvelujen resurssointia. Tällöin työllisyyden hoidosta tingittäisiin sote-palvelujen rahoituksen vuoksi. Ratkaisu johtaisi työttömyyden lisääntymiseen.

JAU ry:n mielestä kasvu- ja työllisyyspalvelujen rahoittaminen on varmistettava. Rahoituksen on kannustettava työttömyyden alentamiseen. Riskinä on, että yleiskatteellinen rahoitus lisäisi alueellista epätasa-arvoa.

Yleistä

Lakiesityksestä ilmenee, että esitetyillä muutoksilla olisi laaja-alaisia vaikutuksia, jopa kasvupalveluja toteuttaneisiin oppilaitoksiin.

JAU ry pitää myös huolestuttavana, että lakiesityksessä korostetaan yritysten mahdollisuuksia hyötyä esityksestä, vaikka keskiössä pitäisi olla asiakas. Lopuksi JAU ry esittää, että kasvupalvelu-uudistuksia arvioitaisiin ja käsiteltäisiin vasta, kun mahdolliset maakunnat ovat aloittaneet toimintansa.

Julkisen alan unioni JAU ry

Maija Pihlajamäki
puheenjohtaja

Päivi Niemi-Laine
varapuheenjohtaja

Lisätietoja:

erityisasiantuntija Johanna Värmälä, johanna.varmala@jhl.fi
edunvalvontajohtaja Marja Lounasmaa, marja.lounasmaa@jytyliitto.fi